

/különösen folyóiratok stb. cikkeiből/, összefoglalásokban, jegyzetekben, kivonatokban, jelentésekben, kritikai szemlékben stb.

3/ Másolás. Dokumentumok másolásának - ideértve a nyomtatást is - és előállításának módja és gazdaságossága. Feljegyző berendezések pl. magnetofonok, filmek stb. használata. Teleátvitel. Gépi fordítás.

4/ Terjesztés. A tájékoztatási anyag terjesztésének módjai egy-egy szervezeten, pl. vállalaton, országos vagy nemzetközi szervezeten belül. A tájékoztatást kérő személlyel való bánásmód; a kérések elemzése. Állandó kapcsolat fenntartása és tanácsadó szolgáltatások. A terjesztés külső munkája.

A NÉMET KÖNYVTÁRAK FELVILÁGOSÍTÓ KÖZPONTJA

GITTIG, Heinz : Das Auskunftsbüro der deutschen Bibliotheken. = Dokumentation. 8.Jg. 1961. 2.no. 55-56.p.

A Német Könyvtárak Felvilágosító Központja.

1904. szeptember 5-én a Deutsche Litteraturzeitung közölte, hogy "a porosz Központi

Katalógus Osztály a jövőben választ ad azokra a kérdésekre, hogy egy-egy könyv megvan-e és melyik könyvtárban". Ez a tevékenység lett az alapja a Német Könyvtárak Felvilágosító Központjának, amely az 1904. október 1-i rendelettel átvette az irodalom központi lelőhely-felkutatásának feladatát. Miután Németországban a történeti fejlődés, a területi szétaprózottság következtében nem volt nemzeti könyvtár, az Auskunftsbüro gyakorolta az "eszmei nemzeti könyvtár" funkcióját.

Fennállásának első 40 évében ez a világviszonylatban is páratlan intézmény nagy nemzetközi tekintélyre tett szert. Tudósok és egyetemi hallgatók bibliográfiai tájékoztatást és az általuk keresett irodalom lelőhelyére vonatkozó felvilágosítást kaptak tőle. A német politikai helyzet ennek az intézménynek a történetében is tükröződik. Néhány számadat: 1905-ben 299, 1913/14-ben kereken 14,000, 1917/18-ban 5,600 volt a keresett könyvek száma. Az első világháború, az infláció és a gazdasági válság után a megkeresések száma állandóan növekszik s 1934/38-ban kereken 21,000 címre rug. Ettől kezdve azonban a fasiszta rezsim alatt állandóan hanyatlik az intézmény.

Az 1945 és 1955 közötti években egyetlen kérés sem volt teljesíthető. A hitleri háború ennek a német könyvtárakat átfogó in-

tézménynek is beszüntette átmenetileg a működését. A 40 év alatt kiépített munkaeszközök, az Aufkunftsbüro páratlan kézikönyvtára, a sok katalógus, a porosz, majd később német központi katalógus és sok más tájékoztatási eszköz részben megsemmisült.

Az Aufkunftsbüro munkatársai azonban kétségbeesés helyett már 1945-ben munkához láttak s a katalógusok maradványait biztonságba helyezték. Megmaradt a központi címjegyzék kiegészítő katalógusa, amely a legértékesebb anyagot tartalmazta, s megmaradt néhány más fontos munkaeszköz. A lelőhely-keresés funkcióját a Deutsche Staatsbibliothek felvilágosító osztálya, mint az Aufkunftsbüro közvetlen utóda vette át.*

Az elmúlt 15 évben az osztály dolgozói állandóan fejlesztették a meglévő munkaeszközöket és ujaknak a kiépítését is megkezdték, így a külföldi könyvek központi katalógusát, a külföldi folyóiratok központi címjegyzékét és a berlini könyvtárak hirlap-címjegyzékét. A kiegészítő katalógus az 1944.-inek mintegy 50 %-ára növekedett. Ezt a katalógust közösségi munkával kétféle uton építik ki: egyrészt a könyvtárközi kölcsönzések keretében pozitíven elintézett téritvények, másrészt a nyugat-német és külföldi könyvtárakban körözött tudakozólapok feldolgozása útján.

Az osztály felvilágosító munkája ma már ki tudja elégíteni a hazai és nemzetközi kutatás igényeit. Így például az elmúlt két évben több mint 40 országból érkező, meghatározott művek lelőhelyét tudakoló kérést intézett el. 1960-ban levélben vagy a könyvtárközi kölcsönzés téritvényei útján keresett, kerek számban 35,000 műből 24,000-nek sikerült a lelőhelyét megadni.

Az Auskunftsbüro dolgozói munkájuk minél racionálisabbá tétele érdekében felkérjük a tudakozódókat, hogy kérésükben

- 1/ a keresett mű bibliográfiai adatait minél pontosabban, lehetőleg rövidítések nélkül adják meg,
- 2/ pontos adatok híján legalább a keresett címet idéző forrást közöljék és
- 3/ minden egyes keresett műről külön cédulát állítsanak ki. /MÁ/

* A központ címe: Deutsche Staatsbibliothek - Auskunftsbüro der Deutschen Bibliotheken -, Berlin W 8, Unter den Linden 8. - Telex-száma: Oll 757.